

Krabben waar het jeukt...

Ornithonyssus-mijten

In september dit jaar ontving het KAD een monster dat *Ornithonyssus* sp. bevatte, een mijtensoort die we niet vaak voorbij zien komen. Het monstermateriaal werd verzameld in een huis- en slaapkamer in het oosten van het land. Het genus *Ornithonyssus* (familie Macronyssidae) bestaat uit ongeveer dertig soorten mijten. Enkele hiervan parasiteren bij gebrek aan hun hoofdgastheer ook op mensen en veroorzaken huidontstekingen (dermatitis), huidirritatie en jeuk. In Nederland betreft het met name *O. bacoti* en *O. sylviarum*.

Tekst: Vera de Visser, KAD

Een extra huisdier?

O. bacoti, de tropische rattenmijt, komt in warme klimaten voor maar wordt ook in Europa gevonden. Vaak zijn ze aanwezig in woningen waar ratten of muizen voorkomen, al dan niet gehouden als huisdier. Ook andere hobbymatig gehouden knaagdieren kunnen gastheer zijn voor rattenmijten; de aanvrager van het door ons gedetermineerde monster gaf aan een konijn te hebben. *O. bacoti* leeft met name in de omgeving van de gastheer en komt tevoorschijn zodra deze in rust is. Omdat de huidklachten die rattenmijten bij mensen veroorzaken asymptomatisch en niet erg heftig zijn, wordt er in eerste instantie regelmatig een verkeerde diagnose gesteld. De jeukende huiduitslag heeft echter een typisch geclusterd uiterlijk.

Lookalikes

De noordelijke vogelmijt oftewel *O. sylviarum* komt in gematigde regio's zoals Nederland bij vogels voor. Het is een belangrijke parasiet van kippen, waarbij de eierproductie negatief wordt beïnvloed, het dier onrustig en geïrriteerd gedrag vertoont en er gewichtsverlies en bloedarmoede optreedt. Regelmatig wordt *O. sylviarum* verspreid via wilde dieren van buiten de pluimveehouderij, zoals (zang) vogels en knaagdieren. Besmettingen in woningen worden vaak veroorzaakt door (verlaten) vogelnesten.

Zowel bij dieren als bij mensen zijn de klachten die ontstaan bij een besmetting met *O. sylviarum* erg vergelijkbaar met die

van de veel vaker voorkomende vogelmijt (*Dermanyssus gallinae*), een mijtensoort die dezelfde leefomgeving heeft en op dezelfde gastheren voorkomt. Een belangrijk verschil is echter dat *D. gallinae* in tegenstelling tot *O. sylviarum* geen knaagdieren parasiteert en op de gastheer aanwezig blijft in plaats van in de omgeving, tenzij de besmettingsgraad erg hoog wordt. Ook onder de microscoop lijken deze mijten vrij veel op elkaar: ze zijn klein (adult vrouw circa een millimeter) en kleurloos, met vaak een zwarte vlek (bloedrestant) in het lichaam. Het verschil is te zien aan de relatief sterk ontwikkelde monddelen van vrouwelijke adulten van *O. sylviarum* en de buik- en rugplaat die een iets andere beharing en vorm hebben dan bij *D. gallinae*. Zoals bij het determineren van alle mijten is er een goede determinatiesleutel nodig om de subtiele verschillen tussen deze twee soorten te kunnen bepalen.

Aanpak

De bestrijding van *O. bacoti* bestaat in eerste instantie uit het aanpakken van de ratten- of muizenoverlast, ook vanwege overige gezondheidsredenen. Voor het behandelen van besmette huisdieren dient in overleg met een dierenarts een passend diergeneesmiddel te worden gebruikt. Omdat *O. bacoti* voornamelijk in de omgeving van de gastheer leeft is het belangrijk om huisdierenkooien grondig schoon te maken. Bij besmettingen van pluimvee (leghennen) met mijten is momenteel slechts één diergeneesmiddel geregistreerd. Als doeldiersoort wordt echter alleen *D. gallinae* genoemd en niet *O. sylviarum*. Preventie is daarom belangrijk: houd woning en veehouderij zoveel mogelijk vrij van ratten, muizen en wilde vogels.

Huisdierenkooi besmet met *Ornithonyssus bacoti*. Foto: Assafn (CC BY-SA 4.0)

Microscopische afbeelding van een *Ornithonyssus*-mijt, waarschijnlijk *O. sylviarum*. Foto: Alan R. Walker (CC BY-SA 3.0)